

NORGES HØYESTERETT

Den 19. desember 2008 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2008-02177-S, (sak nr. 2008/1398), straffesak, anke over beslutning,

A

(advokat John Christian Elden)
(advokat Anders Christian Stray Ryssdal)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(førstestatsadvokat Lasse Qvigstad)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Tønder**: Saken gjelder spørsmål om beslutning om ankenektelse i medhold av straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum, hvor det ikke er gitt noen begrunnelse for nektelsen ut over en henvisning til lovens krav om at det er klart at anken ikke vil føre fram, er i strid med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter artikkel 14 nr. 5.
- (2) A ble ved Oslo tingretts dom 3. juni 2008 dømt for å ha leid ut lokaler til prostitusjon, jf. straffeloven § 202 første ledd bokstav b. Domsslutningen lyder:
 - ”1. A født 19.12.1957 dømmes for overtredelse av straffeloven § 202 første ledd bokstav b) til fengsel i 90 – nitti – dager. Til fradrag i straffen kommer 3 – tre – dager utholdt varetekt.
 2. I medhold av straffeloven § 34 inndras hos A 57 750 – femtisyvtusensyvhundreogfemti – kroner.
 3. Saksomkostninger ilegges med 6 000 – sekstusen – kroner.”
- (3) A anket tingrettens dom til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, straffutmålingen og inndragningen. I anken ble det særlig vist til

to nye vitner som ville kunne bekrefte at det er utenkelig at han med vitende og vilje har leid ut leiligheten til prostitusjon.

- (4) Borgarting lagmannsrett avsa 4. august 2008 beslutning med slik slutning:
- ”Anken nektes fremmet.”**
- (5) Det er i beslutningen ikke gitt annen begrunnelse enn at lagmannsretten enstemmig har funnet det klart at anken ikke ville føre fram. Det er vist til straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum.
- (6) A har 13. august 2008 anket beslutningen til Høyesterett med påstand om at denne skal oppheves. Anken gjelder lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 sjettede ledd, idet det hevdes at beslutningen skulle ha vært begrunnet.
- (7) Den 17. juli 2008 traff FNs menneskerettskomité – Human Rights Committee (heretter Menneskerettskomitéen) – avgjørelse i den såkalte Restauratørsaken, jf. Communication No. 1542/2007. Avgjørelsen i Restauratørsaken gjaldt klage fra en person som i tingretten var blitt dømt for flere straffbare forhold av økonomisk karakter, begått i hans virksomhet som restauratør. Hans anke over tingrettens dom var av lagmannsretten blitt nektet fremmet uten annen begrunnelse enn at lagmannsretten hadde funnet det klart at anken ikke ville føre fram. Hans kjæremål til Høyesteretts kjæremålsutvalg ble forkastet, jf. straffeprosessloven § 321 sjettede ledd. I avgjørelsen har Menneskerettskomitéen konkludert med at manglende begrunnelse for at anken ikke ville føre fram, representerte et brudd på FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 14 nr. 5, om retten til anke. Denne bestemmelsen gir den som er straffedømt rett til å få skyldspørsmålet og straffutmålingen prøvd av en høyere rettsinstans.
- (8) Høyesteretts ankeutvalg besluttet at spørsmålet om rekkevidden av avgjørelsen i Restauratørsaken skulle avgjøres ved at et utvalg av representative anker over lagmannsrettens nektingsbeslutninger ble henvist til avgjørelse av Høyesterett etter muntlig forhandling, jf. straffeprosessloven § 387. A´ anke ble valgt ut sammen med sak nr. 2008/1360 Anders Konrad Sandvik mot Den offentlige påtalemyndighet og sak nr. 2008/1265 Karl Nilsen mot Den offentlige påtalemyndighet.
- (9) Justitiarius besluttet 19. september 2008 at de tre ankene skulle behandles i sammenheng og avgjøres av Høyesterett i storkammer, jf. domstoloven § 5 fjerde ledd, jf. § 6 første ledd annet punktum. Sammensetningen av storkammer er skjedd ved loddtrekning, jf. forretningsordenen for Høyesterett i storkammer, fastsatt av Høyesterett 12. desember 2007 i medhold av domstoloven § 8. Ved Høyesteretts kjennelse 31. oktober 2008 ble dommerne Coward, Øie og Indreberg kjent inhabile til å delta i behandlingen av ankene.
- (10) Under ankeforhandlingen har problemstillinger som er felles for de tre sakene, vært undergitt en samlet behandling av forsvarerne med fordeling av de rettslige temaene mellom dem. Tilsvarende har aktor gitt en samlet framstilling. Det avses i dag kjennelser i sak nr. 2008/1360 B mot Den offentlige påtalemyndighet og sak nr. 2008/1265 C mot Den offentlige påtalemyndighet. I sak HR-2008-02175-S, sak nr. 2008/1360 er det gitt en redegjørelse for partenes anførsler som er felles for de tre sakene. Jeg viser til denne.
- (11) A har i hovedsak anført:

- (12) På bakgrunn av Menneskerettskomitéens avgjørelse i Restauratørsaken, må det legges til grunn at det gjelder en generell plikt for lagmannsretten til å begrunne ankenektelser. Slik begrunnelse foreligger ikke i saken, og lagmannsrettens beslutning må av den grunn oppheves.
- (13) Selv om det ikke skulle foreligge en generell begrunnelsesplikt, er forholdene i saken av en slik karakter at begrunnelse må gis. Det er vist til at anken til lagmannsretten i hovedsak gjaldt bevisbedømmelsen, herunder med påberopelse av nye vitnebevis. Videre ga tingrettens begrunnelse for bevisresultatet uttrykk for svikt ved behandlingen. Når lagmannsretten har funnet det klart at anken ikke ville føre fram, krever dette en nærmere forklaring. Det er dessuten anført at når det er påberopt nye vitner for lagmannsretten, må man som et minimum kunne forvente at disse enten blir avhørt av politiet, eller at lagmannsretten tar slikt initiativ før ankesaken avgjøres. Det er blant annet vist til EMK artikkel 6 nr. 3 bokstav d.
- (14) Det foreligger slike særegne omstendigheter at begrunnelse skulle ha vært gitt også i henhold til foreliggende rettspraksis.
- (15) A har nedlagt slik påstand:
- ”Lagmannsrettens beslutning oppheves.”**
- (16) *Påtalemyndigheten* har i hovedsak anført:
- (17) Ut fra påtalemyndighetens oppfatning av Restauratørsaken, foreligger ingen generell plikt til å begrunne beslutning om ankenektelse. Det foreligger heller ikke slike konkrete feil ved tingrettens saksbehandling som bringer A’ sak på linje med Restauratørsaken.
- (18) At det i anken er påberopt nye vitner, er ikke nok til å utløse begrunnelsesplikt, selv om A pretenderer at dette vil føre til frifinnelse for det forhold vitneførselen gjelder. Pretensjonen kan ikke være nok.
- (19) *Påtalemyndigheten* har nedlagt slik påstand:
- ”Anken forkastes.”**
- (20) *Jeg er kommet til at anken fører fram.*
- (21) Jeg viser til drøftelsen av rekkevidden av Menneskerettskomitéens avgjørelse i Restauratørsaken, som jeg har gitt i mitt votum i sak HR-2008-02175-S, sak nr. 2008/1360 Anders Konrad Sandvik mot Den offentlige påtalemyndighet. Jeg konkluderte der med at alle ankenektelser etter straffeprosessloven § 321 annet ledd første punktum skal begrunnes, selv om omfanget av den begrunnelse som kan kreves, vil variere betydelig. Siden det ikke er gitt begrunnelse for lagmannsrettens beslutning 4. august 2008, lider denne av en saksbehandlingsfeil, som må føre til opphevelse, jf. straffeprosessloven § 385 tredje ledd, jf. § 343 første ledd.

(22) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

(23)	Dommer Gjølstad:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(24)	Dommer Lund:	Likeså.
(25)	Dommer Tjomsland:	Likeså.
(26)	Dommer Stang Lund:	Likeså.
(27)	Dommer Flock:	Likeså.
(28)	Dommer Matningsdal:	Likeså.
(29)	Dommar Utgård:	Det same.
(30)	Dommer Endresen:	Likeså.
(31)	Dommer Bårdsen:	Likeså.
(32)	Justitiarius Schei:	Likeså.

(33) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Riktig utskrift bekreftes: